2016D30299

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de initiatiefnemers van de initiatiefnota Wei voor de koe (Kamerstuk 34 313, nr. 2).

De voorzitter van de commissie,
Vermeij

Adjunct-griffier van de commissie,
De Vos

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van de initiatiefnota van de leden Van Gerven, Grashoff en Koşer Kaya. Hoewel deze leden het oneens zijn met de initiatiefnemers om tot een wettelijke verplichting van weidegang te komen waarderen zij de moeite die er is genomen om een initiatiefnota op te stellen. Het zal de initiatiefnemers niet verbazen dat de leden van de VVD-fractie zeer kritisch staan tegenover de initiatiefnota en hebben derhalve nog heel wat vragen bij deze nota.

De leden van de VVD-fractie willen allereerst de initiatiefnemers vragen of zij bereid zijn de initiatiefnota in te trekken aangezien de Staatssecretaris aangeeft dat een wettelijke verplichting eerder een negatieve dan een positieve uitwerking zal hebben op reeds bestaande initiatieven en inspanningen door verschillende organisaties afgesproken in het Convenant Weidegang?

Inleiding

De leden van de VVD-fractie willen van de initiatiefnemers weten welke motivatie er ten grondslag ligt aan de verplichte weidegang voor koeien? Wat hebben de initiatiefnemers uiteindelijk voor ogen? Zijn de initiatiefnemers zich ervan bewust dat met een dergelijke wettelijke bepaling bedrijven gedwongen kunnen worden in te krimpen? Wat is de reactie van de initiatiefnemers op de mogelijkheid dat bedrijven verplicht moeten inkrimpen vanwege de voorgestelde wettelijke bepaling? Hebben de initiatiefnemers inzicht in de financiële gevolgen voor bedrijven bij een wettelijke verplichting tot weidegang? Zo ja, kunnen de initiatiefnemers deze met de Kamer delen en aangeven hoe deze in de belangenafweging worden meegenomen? Zo nee, kunnen de initiatiefnemers aangeven hoe er dan sprake kan zijn van een goede belangenafweging?

Het Louis Bolk instituut heeft aangegeven dat het te vroeg is om weidegang te verplichten. Zij pleit om de huidige inspanning voor een periode van 10 jaar af te wachten. Waarom kiezen initiatiefnemers toch voor een verplichte weidegang? Wat zijn de argumenten om hiervoor te kiezen?

Kunnen de initiatiefnemers een reactie geven op de opmerkingen in de kabinetsreactie bij de nota dat er een einde lijkt te zijn gekomen aan de dalende trend van weidegang en dat het aantal bedrijven dat aan weidegang doet in 2015 licht is toegenomen? Vooral in relatie tot de opmerking in de initiatiefnota dat de weidegang verder zal teruglopen.

De leden van de VVD-fractie willen de initiatiefnemers vragen waar zij op doelen met de zinsnede in de initiatiefnota; «Met de deur voor schaalvergroting wagenwijd open.»? Op welke manier staat de schaalvergroting wagenwijd open? Is het niet zo dat juist voor de veehouderij, en dus ook de melkveehouderij, er reeds uitgebreide wet- en regelgeving op het gebied van zowel omgeving, milieu als dierenwelzijn bestaat en er geen sprake is van een figuurlijke deur voor schaalvergroting die wagenwijd open zou staan? Zijn de initiatiefnemers het met deze leden eens dat een dergelijke zinsnede een verkeerde voorstelling van zaken geeft voor de huidige stand van zaken binnen de veehouderij?

Hoe zien de initiatiefnemers de rol van de consument? Zijn initiatiefnemers met de leden van de VVD-fractie van mening dat weidemelk of weidekaas een eigen keuze is en als men daar voor kiest de consument een hogere bijdrage mag vragen voor het product wat men koopt? Zo nee waarom niet? Graag een uitgebreide toelichting.

Waarom hebben de initiatiefnemers zich bij het opstellen van het voorstel gebaseerd op oude cijfers met betrekking tot weidegang? Zijn de initiatiefnemers met de leden van de VVD-fractie eens dat de oude cijfers een vertekend beeld geven? De cijfers over de voortgang van het Convenant Weidegang over 2016 zijn pas in 2018 gereed. Waarom geven de initiatiefnemers het huidige convenant niet een kans om zich op basis van cijfers van het CBS te verantwoorden?

In de initiatiefnota wordt vier keer verwezen naar een artikel uit 2013 en de overige verwijzingen gaan uit naar documenten van 2005 tot en met 2009. Waarom hebben de initiatiefnemers gekozen om op basis van oude documenten deze nota te schrijven en niet de actuele rapporten hierbij betrokken?

Tijdens het rondetafelgesprek op 29 juni 2016 hebben diverse deelnemers aan het blok wetenschap aangegeven dat de initiatiefnemers en de maatschappelijke organisaties zich baseren op oude onderzoeken. Waarom hebben de initiatiefnemers zich gebaseerd op oude onderzoeken? Realiseren de initiatiefnemers zich dat geciteerd wordt uit onderzoeken die de basis hebben in de bedrijfsvoering van de jaren «90 en er in de afgelopen 10 jaar veel veranderd is in de bedrijfsvoering en bedrijfsmanagement? Waarom hebben initiatiefnemers zich niet gebaseerd op de actuele onderzoeken? En indien deze onderzoeken in onvoldoende mate aanwezig zijn, waarom is er niet gekozen om aanvullend onderzoek te doen? Zijn de initiatiefnemers zich bewust dat beleid maken op oude onderzoeken ongewenste neveneffecten kan hebben?

De leden van de VVD-fractie hechten veel waarde aan de inspanningen die door 66 partijen worden geleverd in het Convenant Weidegang. Kunnen de initiatiefnemers een reactie geven op de stelling dat voorliggende initiatiefnota de inspanningen van de 66 aangesloten partijen doorkruist, en het Convenant Weidegang in de wielen rijdt?

Beleidsmatige onderbouwing

Kunnen de indieners aangeven welk belang zij bij wei voor de koe prefereren? Is dit het belang voor de koe of voor de mens? En indien zij voor het belang van de koe gaan speelt diergezondheid en dierwelzijn dan parten of wordt de menselijke maat op de grote huisdieren toegepast?

Steeds meer publicaties schrijven over een besmetting van koeien die vers gras eten met leverbot. Een besmetting kan leiden tot verminderende weerstand, lagere melkproductie, slechter groeiende kalfjes en jongvee en afgekeurde levers van geslachte dieren. Dit probleem wordt door vernatting steeds groter. Hoe kijken indieners tegen een verplichte wei voor de koe en een besmetting van leverbot? Hebben de indieners onderzoek gedaan naar andere ziekten of besmettingen, zoals salmonella, die op koeien overgedragen kan worden of waarmee koeien worden besmet welke een risico voor dier en/of mens zijn? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat waren hiervan de uitkomsten?

De leden van de VVD-fractie willen de initiatiefnemers vragen nader in te gaan op de negatieve effecten van de verplichting tot weidegang. De initiatiefnemers geven een korte opsomming van de negatieve effecten, maar gaan hier verder nauwelijks op in. Graag zien de leden van de VVD-fractie een uitgebreide uitleg bij de negatieve effecten. Kunnen de initiatiefnemers deze geven?

Weidegang in de wet

De leden van de VVD-fractie willen de initiatiefnemers vragen hoe weidegang in andere landen is geregeld. Kunnen de initiatiefnemers een overzicht geven hoe dit andere lidstaten van de EU is geregeld? Hebben de indieners een internationale vergelijking gemaakt? Wat is de stand van zaken weidegang internationaal gezien?

Deze leden constateren dat de initiatiefnemers kiezen voor één norm met betrekking tot weidegang. Hierbij wordt geen rekening gehouden met specifieke bedrijfskenmerken. Door de deelnemers bij het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer gehouden op 29 juni 2016, is er gewaarschuwd voor het ontstaan van één norm en één systeem. Het huidige gemiddelde aantal dagen weidegang ligt hoger dan deze norm. Waarom leggen de initiatiefnemers deze kritiek ter zijde? In hoeverre hebben zij de situatie in bijvoorbeeld Zweden of Denemarken geanalyseerd?

De leden van de VVD-fractie willen de initiatiefnemers vragen uitgebreid in te gaan op de definitie van wei voor de koe? Waar zou een verplichte weidegang volgens de indieners uit moeten bestaan? Wordt er onderscheidt gemaakt tussen de verschillende leeftijden? Zo ja hoe ziet het onderscheidt er uit zo nee waarom niet?

De Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) stelt dat de bedrijfsomstandigheden geschikt moeten zijn en het bedrijfsmanagement moet aansluiten bij de hoogproductieve koeien. Op welke manier geven de initiatiefnemers ruimte aan de ondernemers om de bedrijfsomstandigheden aan te passen? Op welke wijze worden de ondernemers gecompenseerd voor de kosten om deze maatschappelijke wensen te verwezenlijken?

De initiatiefnemers stellen voor weidegang in de wet te verankeren. De indieners grijpen naar Richtlijn 98/58/EG inzake de bescherming van voor landbouwdoelen gehouden dieren. Kunnen de initiatiefnemers aangeven op basis van welke feiten de bewegingsvrijheid wordt beperkt waarbij het dier onnodig lijdt of letsel wordt toegebracht? Welke feiten onderbouwen dit standpunt?

Kunnen de initiatiefnemers aangeven wat de waarde is van een ontheffing wanneer het bedrijf in feite op slot staat? De initiatiefnemers geven aan dat een ontheffing alleen verleend kan worden wanneer er helemaal geen weidegang mogelijk is. Toch stellen de initiatiefnemers de eis dat deze

ontheffingshouders alleen maar in aanmerking voor nieuwe vergunningen voor uitbreiding of verbouwingen wanneer weidegang mogelijk wordt gemaakt. De leden van de VVD-fractie willen de initiatiefnemers vragen hoe deze voorwaarde aan de ontheffing te rijmen is met de grondslag van de ontheffing, namelijk dat er helemaal geen weidegang mogelijk is? Hoe realistisch is het om van ontheffingshouders te verwachten dat zij bij de aanvraag voor een uitbreiding of verbouwing, zonder grote financiële gevolgen, aan de wettelijke eis kunnen voldoen? Zetten de initiatiefnemers bedrijven hiermee niet op slot?

De initiatiefnemers geven aan dat er te zijner tijd in overleg met de Kamer overwogen kan worden om vrijstelling te verlenen mits zo'n concept qua dierenwelzijn en milieuprestaties gelijkwaardig scoort. Deze leden willen vragen hoe dergelijke vrijstelling in het voorstel is verzekerd. Het enkel doorverwijzen naar de Kamer is naar het idee van de leden van de VVD-fractie niet voldoende.

Deze leden willen de initiatiefnemers vragen op basis van welke wetenschappelijke onderbouwing is gekozen voor de maximering van 8 koeien per hectare? Waarom zijn initiatiefnemers van mening dat een groter aantal koeien per hectare niet volwaardig is? Willen de indieners uitgebreid ingaan op de hoeveelheid grote grazers in bijvoorbeeld de Oostvaardersplassen waar duizenden dieren in een afgeschermd gebied lopen?

Hebben de indieners een analyse gemaakt van de Kringloopwijzer waaruit blijkt dat de Kringloopwijzer weidegang niet stimuleert? Wat denken de indieners hiermee te doen?

Financiële paragraaf

De leden van de VVD-fractie zijn bezorgd over de zeer beperkte financiële onderbouwing van de gevolgen van de initiatiefnota. In één zin geven de initiatiefnemers aan dat er geen financiële consequenties zijn voor de overheidsfinanciën door het voorstel. De Staatssecretaris geeft in de kabinetsreactie aan dat het voorstel uit de initiatiefnota zal leiden tot een forse verhoging van de regeldruk en tot grote uitvoerings- en controlelasten voor de overheid. Waarom zijn de initiatiefnemers van mening dat het voorstel geen financiële gevolgen zal hebben voor de overheidsfinanciën? De leden van de VVD-fractie vragen de initiatiefnemers hier uitgebreider op in te gaan en dit nader te onderbouwen. Deze leden willen de initiatiefnemers daarnaast vragen om naast de overheidsfinanciën ook aandacht te besteden aan de financiële gevolgen voor bedrijven door het voorstel. Kunnen de initiatiefnemers ingaan op gevolgen van dit voorstel voor bedrijven met betrekking tot regeldruk? Kunnen de initiatiefnemers tevens aangeven welke financiële gevolgen dit voorstel voor bedrijven kan hebben? En waarom deze financiële gevolgen voor bedrijven gerechtvaardigd zijn?

De leden van de VVD-fractie constateren dat het voorstel mogelijk zal leiden tot inkrimping van bedrijven met grote financiële gevolgen. Kunnen de initiatiefnemers hier nadere op ingaan? Zijn de initiatiefnemers voornemens het voorstel door te zetten wanneer het grote financiële gevolgen heeft voor melkveehouders?

De leden van de VVD-fractie willen de initiatiefnemers vragen in te gaan op onderstaande voorbeelden, en van een reactie te voorzien:

– Neem boer Piet, hij heeft 80 melkkoeien, een huiskavel van 7 hectare en 42 hectare verderop gelegen. Om zijn koeien te beweiden moet boer Piet of koeien wegdoen (hij kan er volgens de initiatiefnemers

namelijk maar 56 weiden) of een nieuwe stal bouwen op het verder gelegen perceel. Helaas zit daar geen bouwblok op. Hoe ziet de toekomst van boer Piet eruit volgens de indieners en wat zijn de financiële gevolgen?
– Of boerin Janneke, zij heeft samen met haar vader en moeder een bedrijf met 190 melkkoeien. Zij wonen aan een drukke provinciale weg. De huiskavel is 20 hectare en de overige gronden liggen aan de overkant van de drukke weg. Hoe wordt dit familiebedrijf, waar twee gezinnen een boterham moeten verdienen, door de indieners gefaciliteerd?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de initiatiefnota over Wei voor de koe. Deze leden betreuren het dat het percentage koeien dat in de wei loopt steeds verder terugloopt. Het weiden van koeien heeft voordelen voor zowel de koe als de boer. Zij onderschrijven daarom ook het belang van weidegang en zijn hier in principe voorstander van. De leden van de PvdA-fractie hebben slechts een enkele vraag en verzoeken de initiatiefnemers hierop te reageren.

De leden van de PvdA-fractie hebben in de kabinetsreactie verschillende bezwaren gelezen van de Staatssecretaris tegen het in de Wet Dieren opnemen van een verplichte weidegang. De genoemde leden zijn zoals gesteld voorstander van een verplichte weidegang voor koeien, maar zij horen graag de reactie van de initiatiefnemers op deze bezwaren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de initiatiefnota van de leden Van Gerven, Grashoff en Koşer Kaya over wei voor de koe. Hierover hebben deze leden nog vragen.

Inleiding

De leden van de CDA-fractie zijn trots op de Nederlandse melkveehouderijsector, die een uitstekende internationale reputatie heeft en veilige en gezonde producten maakt voor binnen- en buitenland. Zijn de indieners het met deze leden eens dat de melkveehouderijsector een belangrijke bijdrage levert aan de Nederlandse economie?
De leden van de CDA-fractie zijn voorstander van weidegang en zien hierin ook een deel van de kracht van de Nederlandse melkveehouderij. Echter, deze leden hebben vertrouwen in de Nederlandse melkveehouderij en dat zij zich bewust zijn van de vraag van consumenten, maatschappelijk draagvlak en dierenwelzijn. Zij verwachten dat een verplichting op weidegang hier enkel afbreuk aan zou doen. De leden van de CDA-fractie zijn daarom ook verbaasd dat een lid van de D66-fractie de voorliggende initiatiefnota mede indient gezien deze partij wel pretendeert vertrouwen te hebben in ondernemerschap. Graag een reactie.

Bent u het eens met de stelling dat juist vanaf 2013 de weidegang is toegenomen tot ongeveer 78% in 2015? Zo nee, waarom niet? Welke definitie van weidegang hanteren de indieners? Is de keuze voor de koe om naar buiten te gaan genoeg, of moet de koe verplicht de stal uit? Gezien dat de huidige populariteit van weidegang bij melkveehouders erin ligt dat melkveehouders een meerprijs voor hun melk kunnen realiseren, zijn de indieners er dan niet voor beducht dat bij een verplichte weidegang deze meerprijs teniet wordt gedaan? Bent u het met de leden van de CDA-fractie eens dat het verdienmodel van weidegang voor

boeren belangrijk is? Zo ja, hoe wilt u dit verdienmodel behouden bij de door u voorgestelde verplichting van weidegang?

Deze leden willen daarnaast vragen naar de Europese en mondiale trends en markten. Kunnen de indieners aangeven hoe het percentage weidegang in Nederland zich verhoudt met weidegang in de rest van de Europese Unie en daarbuiten? Is het niet zo dat Nederland het goed doet op het gebied van weidegang ten opzichte van andere landen?

De leden van de CDA-fractie vragen de indieners waarom zij niet kiezen voor het maken van Europese afspraken over weidegang gezien er een Europese markt is? Hoe lopen de overleggen hierover binnen de Europese fracties van de indieners?

Kunnen de indieners een overzicht geven van de onderzoeken over weidegang in relatie tot dierenwelzijn?

Beleidsmatige onderbouwing

Wat is natuurlijk gedrag bij gedomesticeerde (landouw) huisdieren? In hoeverre heeft het gedrag van gedomesticeerde dieren zich aangepast aan de mens?

Kunnen de indieners een overzicht geven van de verschillende in Nederland gebruikte stalsystemen en de verschillen van deze stalsystemen voor dierenwelzijn?

In uw initiatiefnota schetst u het belang van de hogere prijs voor weidemelk maar zonder de impact van weidegang op deze huidige meerprijs te schetsen. Welke gevolgen verwachten de indieners van een verplichting op de meerprijs?

Weidegang in de wet

Kunnen de indieners een inschatting geven van de kosten die de melkveehouderijsector zou moeten maken om te voldoen aan verplichte weidegang? Bent u voornemens om ook flankerende maatregelen te nemen? Zo ja, welke?

De leden van de CDA-fractie vragen waarom de indieners niet verschillende vormen van weidegang voor ogen hebben, zodat meer melkveehouders hiermee uit de voeten kunnen? Wat te doen voor bedrijven met een kleine huiskavel?
Kunt u aangeven hoe een stelsel van verplichte weidegang praktisch gehandhaafd zou moeten worden door de overheid? Kunt u daarbij ook een inschatting maken van de financiële kosten voor de borging en handhaving van weidegang door de overheid?
Kunt u toelichten waarom u kiest voor een verplichting in plaats van stimulering zoals voorgesteld door het Louis Bolk instituut en wetenschappers van Wageningen Instituut bij het rondtafelgesprek op 29 juni jl.? Verwacht u dat het van bovenaf opleggen negatief doorwerkt bij het ondernemerschap ten aanzien van weidegang bij melkveehouders? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben met belangstelling kennisgenomen van voorliggende initiatiefnota over het verplichten van weidegang voor koeien. De leden van de PvdD-fractie

strijden al jaren voor een wettelijke verplichting voor weidegang voor koeien. In 2013 riep de motie Thieme cs. (TK 33 400-XIII, nr. 103) de regering op om weidegang te verplichten. Deze motie werd destijds helaas verworpen. De leden danken de initiatiefnemers voor de geleverde inspanning om deze nota tot stand te brengen. Naar aanleiding daarvan brengen zij de enige vragen en op- en aanmerkingen naar voren.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie sluiten zich aan bij de argumenten die door de initiatiefnemers worden aangehaald dat weidegang beter is voor het dierenwelzijn, de diergezondheid, het milieu en dat weidegang tevens economische voordelen schept. Zij zijn het met de initiatiefnemers eens dat het noodzakelijk is om weidegang tot de norm te verheffen en dit wettelijk te verankeren.

Deze leden merken op dat met de initiatiefnota Wei voor koe er nog steeds een aanzienlijk aantal koeien is die nooit de wei in zal komen en gedoemd is tot levenslange opsluiting op stal. De initiatiefnemers geven in hun nota namelijk de ruimte voor megastallen om een ontheffing te krijgen. Megastallen leiden tot verdere industrialisering van de melkveehouderij en hebben een negatieve impact op het landschap, milieu, dierenwelzijn en klimaat. De leden van de PvdD-fractie vinden dat alle koeien recht hebben op weidegang en merken op dat een ontheffing, juist bij megastallen, niet op zijn plaats is. Waarom hebben de initiatiefnemers er niet voor gekozen om binnen de initiatiefnota te kiezen voor een overgangstermijn die ondernemers van megastallen de gelegenheid biedt om hun bedrijfsvoering om te zetten of eventueel te stoppen?

Verder merken de leden van de PvdD-fractie op dat de initiatiefnemers in hun initiatiefnota aansluiten op de norm van de melkvee-industrie, namelijk 6 uur weiden per dag op 120 dagen per jaar. De leden constateren dat dit «luchten» van koeien in schril contrast staat met het 11 uur weiden per dag op 181 dagen per jaar wat in 2006 nog het gemiddelde was. Waarom hebben de initiatiefnemers in hun initiatiefnota niet gekozen voor het uitbreiden van weidegang qua uren en dagen? Immers, het uitbreiden van de duur van weiden zorgt voor een lagere ammoniakemissie, een betere koegezondheid en een hoger koeienwelzijn. Graag een reactie.

II. Antwoord / Reactie van de initiatiefnemers

III. Volledige agenda

Initiatiefnota van de leden Van Gerven, Grashoff en Koşer Kaya over Wei voor de koe. Initiatiefnota d.d. 08-10-2015, Tweede Kamerlid, H.P.J. van Gerven (SP) (TK 34 313, nr. 2).